

Her sees fjøset, låven, kjelleren og bikubene på Mariholtet. Bildet er tatt siste våren familien Stang bodde på Mariholtet. Den lange skogkleddt åsen i bakgrunnen er Lørenskog, altså på andre siden av Elvåga

Minner fra Mariholtet

Av Olaug Therese Ariansen

Mariholtet er en gammel boplass, og den var opprinnelig en husmannsplass under Ellingsrud. I 1901 kjøpte Alfred Olsen, kalt «Mariholten», parsellen med gårdsnummer 109 og bruksnummer 5. Det stod et lite hus på ca. 14 km² på tomta, som skal ha blitt bygd i 1870-80-årene. Huset hadde alltid blitt kalt «hytta», selv om det senere ble bolighuset på Mariholtet. I 1918 kjøper han også bnr. 6, som er småbruket Mariholtet, og flytter dit og driver det til 1936. Alfred Olsen selger da til min far, Ole Herman Stang.

I et dokument står det at Alfred Olsen er oppvokst og bodde det meste av sin tid på Mariholtet, men det har vært fortalt at han

var «kommen» fra Nergullsmeden. Han var født 30.06.1866 og døde 26.07.1936. Av yrke var han former, og han arbeidet på Kværner. Hustruen Sofie døde 27.07.1931.

«Mariholten» Alfred Olsen. Han hadde ni kuber på det meste.

Bryllupsbilde av Therese og Ole 1932.

De hadde to døtre, Hilde Sofie og Alma Solveig. «Mariholten» hadde også to brødre, Olav og Sigvart, og de kom begge ofte på besøk. De hadde etternavnet Bjerke. Jeg fikk aldri noen forklaring på hvorfor Alfred brukte etternavnet Olsen.

Min mor og far, Laura Therese Hyttebråten og Ole Herman Stang, var begge oppvokst på Flateby i Enebakk. I 1929 reiste Therese til Oslo for å søke arbeid. På den tiden var ledigheten stor og det var vanskelig å skaffe seg arbeid. Av en slektning som leide hytta «Pustut» av Alfred Olsen på Mariholtet, ble hun gjort kjent med at Olsen trengte hjelp. Da han ble enkemann, ble det etter hvert problemer med

å klare alt alene. Så ansatte han min mor til å hjelpe seg. Lønnen var kr. 30 per måned, samt kost og losji. Det var vanlig betaling på den tiden for en gårdsjente. Samarbeidet mellom Olsen og Therese ble veldig godt. Hun har i senere år uttalt at «Mariholten» var en staut, snill og flink kar. Han belønnet alltid en annens arbeid med ros hvis han var fornøyd. Dette var helt nytt for henne.

Therese begynte hos Olsen høsten 1931 eller på nyåret 1932. Sommeren 1932 giftet Therese og Ole seg, og i 1934 ble jeg født. Det ble trangt om plassen og tungvint med baby. Ole fikk arbeid i Bærum med husrom for hele familien, og vi flyttet dit. I januar 1936 kom Alfred Olsen på besøk til Bærum og spurte om de ville komme tilbake og overta hele Mariholtet. Avtale ble inngått og familien Stang flyttet tilbake til Mariholtet. Senere ble det et problem å få meg på skolen. Skoleveien tok ca. 1 ½ time hver vei til Østensjø skole. Det endte med at jeg først bodde fem år på barnehjem, og deretter hos familie og venner inntil jeg kunne flytte på hybel.

Gamlestua (kaféen)

Gamlestua, eller deler av den, skal visstnok være flyttet opp fra «vika». Vika er bukta før oppstigningen til det nåværende Mariholtet på den nye veien fra Ellingsrud. Når kafédriften på Mariholtet begynte, er ikke kjent, men Alfred Olsen drev kaféen før Thereses tid. Hun fortsatte driften etter at hun og Ole overtok Mariholtet. Vareutvalget var kaffe, brus, vørterøl og landsøl. Bakervarene besto av wienerbrød og smultringer. Ellers var det sigaretter og sjokolade. Varene kjørte kjøpmann Jerpseth på

Bildet er tatt på Skytten sommeren 1922. Hans Amundsen sitter til venstre med datteren på fanget. Kona (med hodetørkle) sitter bak. De tre andre personene er ukjente. Kanskje det er «Mariholten» som tar bildet? Det står seks glass på bordet, men bare fem voksne personer sees. Bildet lå blant «Mariholten»s eiendeler. Amundsen med familie flyttet til Sarabråten og bodde der i mange år. Etter annen verdenskrig flyttet de til Oppsal.

Oppsal til bua i «Sleppa». Sleppa var veikrysset mellom Sarabråten og Bremsrud, hvor veien til Mariholtet tar av. På grunn av dårlig vei derfra, måtte varene bæres til Mariholtet. Etter hvert forbedret Ole veien slik at varene kunne bli kjørt med hest. Therese har fortalt at på en god skisøndag kunne det være opptil 200 turister. På Mariholtet hadde Røde Kors stasjonert en kjelke og en veske full av førstehjelpsutstyr. Det var helst om vinteren folk skadet seg.

Therese og Ole var svært glad i Mariholtet og hadde bestemt seg for å utvikle plassen med nytt bolighus og større kafé. Men i 1948 eksproprierte Oslo kommune Mariholtet på grunn av planer om å bruke Elvåga til drikkevann. Det ble starten på en trist og tung tid. Materialene til det nye huset måtte selges med stort tap. Dessuten ble det vanskelig å finne et nytt bosted hvor det var mulighet for arbeid på stedet eller i nærheten. Familien fikk fortsette å

*En motorbåt på Elvåga.
Båten tilhørte Alfred Olsen, «Mariholten».*

bo der for 50 kroner måneden. I 1956 kom de til at den enkleste løsningen var å flytte til leilighet, og Haraldrud ble hans arbeidsplass. Ole H. Stang døde i 1969, 65 år gammel, og Laura Therese i 1996, 96 år gammel.

Da kommunen overtok, ble alle hus unntatt Gamlestua revet, og jordene tilplantet med gran. Senere ble det bygd demning i sundet og ny vei fra Ellingsrud langs Elvåga til demningen. Områdene rundt nordre del av Elvåga ble omgjort til friområde. Dagens turistkafé er plassert temmelig nøyaktig der uthusene var før.

«Hytta» på Mariholten. Familien Stang bodde her til 1956. Therese står på trappen.

Laura Therese Stang med sin ca. ½ år gamle datter Olaug våren 1935.

